

Hedrum pukverk i Lågendalen

Tekst foto og samling

Frode Andersen

Hedrum pukverk ligger ved riksvei 8 i Lågendalen ca. 1.5 km nord for Bommestad, hvor E-18 krysser Lågen. Geologisk sett, ligger bruddet innenfor larvikitt området. Dette området og mineralene som blir beskrevet her er utførlig omtalt i STEIN nr.1, 91. Hedrum pukverk har vært i drift i ganske mange år nå, men så vidt jeg vet har det ikke blitt besøkt av mange samlere. Likevel teller listen over mineraler som er funnet i bruddet nær 40 forskjellige mineraler i dag. Spesielt siste året har det vært en god del interessante og noen til dels svært sjeldne mineraler å finne i bruddet. Ironisk nok er mye av det som er funnet i det siste fra gammelt pegmatittmateriale.

Det er ikke spesielt mye pegmatittganger i bruddet. Spesielt for noe av det gamle pegmatitt materialet er at det er ganske rikt på hulrom fra noen mm til 5-6 cm. Det er på noen av disse hulrommene noen av de mest interessante og sjeldne mineralene er funnet.

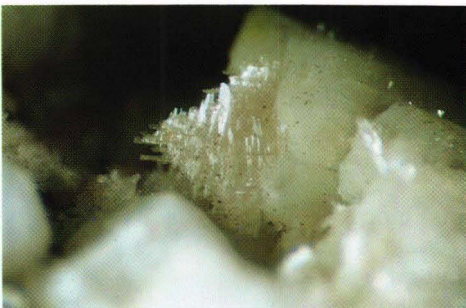

*Wickmanitt på analcim(xl 3mm).
Billedbredde ca.10 mm.*

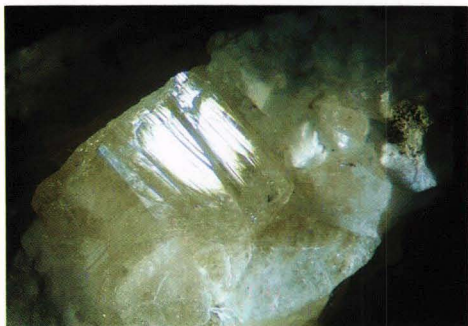
Veggene i disse hulrommene består i hovedsak av analcim krystaller, men også noe natrolitt og biotitt krystaller.

Behoitt $\text{Be}(\text{OH})_2$

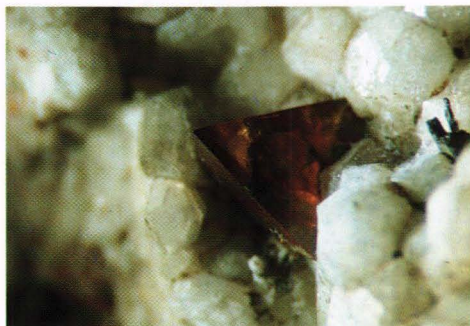
Dette sjeldne berylliumsmineralet er i Norge kun funnet i noe få andre steinbrudd i Tvedalen. Spesielt for behoitt krystallene i Hedrum pukverk er at de er mye mer lang- prisma- tiske enn krystaller fra de andre forekom- stene. Også her danner krystallene typiske korstvillinger. Tvillingene er ofte ganske komplekse og danner "gitter" lignende ag- gregater. Krystallene og tvillingene er farge- løse og i størrelseorden 0.1-1 mm.

Behoitt tvilling-aggregat ca.1mm

Datolitt, xl 10 mm

Helvin, xl ca. 3 mm, på analcim

Epididymitt $\text{NaBeSi}_3\text{O}_7(\text{OH})$

Epididymitt er det mest utbredte av berylliumsmineralene på hulrommene i pegmatitt materialet. Minerallet danner typiske kuleformede aggregater fra 0.5-5 mm. Aggregater av "kuler" kan bli flere cm store. Fargen er hvit til kremgul, men i mange tilfeller er kulene helt eller delvis dekket av

sort kloritt.

Helvin $\text{Mn}^{+2}\text{Be}_3(\text{SiO}_4)_3\text{S}$

Mineralet opptrer sparsomt som 0.1-3mm store rød-brune krystaller på hulrommene. Krystallene opptrer som tetraedere og som overganger mellom tetraeder og oktaeder.

NAGS med egne lokaler

En ønskedrøm i alle år har gått i oppfyllelse. NAGS*-styret har fått tak i romslige og gode lokaler med alle rettigheter. Her kan landsmøter finne sted og det er også rikelig med lagerplass for organisasjonens papirer og annet kram.

På bildet sees Lars Olav Kvamsdal, mangeårig leder i Steinklubben i Oslo, idet han kommer ut etter å ha inspisert lokaliteten.

Skjøtet og andre formaliteter er ennå ikke i orden og det er kanskje det beste. Landsmøtet i mars vil muligens ha litt å utsette på den geografiske beliggenheten. Men etter vårt skjønn så burde ikke Nordsjøen være noe stort hinder. Den har blitt kryssset i tusen år, og det har stort sett gått bra!

I landsbyen Askham Bryan, York, England. Juli 93.

Wickmanitt $Mn^{2+}Sn^{4+}(OH)_6$

Wickmanitter er et av de absolutt mest sjeldne mineralene fra larvikitt-området. Tidligere er mineralet funnet som en stor sjeldenhet i tre andre brudd i Tvedalen området. I Hedrum pukkverk er det så vidt jeg vet funnet 7-8 biter med wickmanitt, noe som gjør bruddet til den "rikeste" forekomsten for mineralet så langt. Wickmanitt opptrer som brune, til dels transparente kubiske krystaller på 0.1-0.2 mm.

Datolitt $CaBSiO_4(OH)$

For ca et år siden ble det funnet en håndfull biter med datolitt krystaller i en nysprengt pegmatittgang. Altså ikke i det samme pegma-

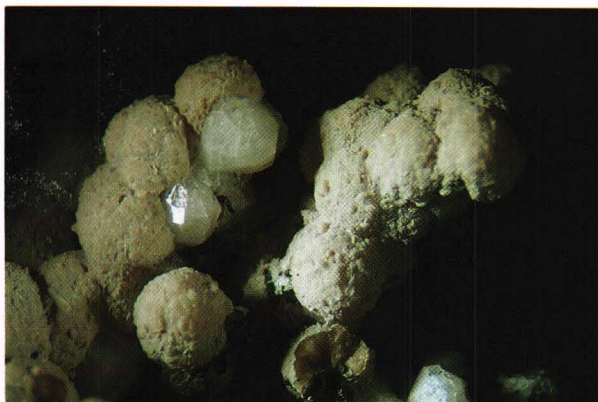
titt-materiale som de nevnte mineralene er funnet. Datolitt krystallene er svakt gulgrønne på farge og delvis transparente. Krystallene sitter innevokst i natrolitt og de største krystallene er ca 1 cm.

Som nevnt innledningsvis, er det etter hvert funnet en god del forskjellige mineraler i bruddet. Så langt har dette vært en interessant forekomst, og siste året kanskje en av de mest interessante forekomstene i larvikitt-området. Forøvrig har det siste året vært relativt lite interessant for larvikitt-området generelt. Avslutningsvis følger en liste over mineralene som til nå er funnet i Hedrum pukkverk:

Albitt	Fluorapatitt	Muskovitt
Analcim	Fluorapofyllitt	Natrolitt
Bastnäsitt-(Ce)	Flusspat	Nefelin
Behoitt	Gibbsitt	Pectolitt
Biotitt	Goethitt	Polymignitt
Blyglans	Gonnarditt	Pyritt
Britholitt-(Ce)	Grossular	Pyrochlor
Böhmitt	Helvin	Sodalitt
Chamositt	Hematitt	Wickmanitt
Chiavennitt	Kalkspat	Wöhleritt
Datolitt	Melinophan	Zircon
Epididymitt	Mikroclin	Ægirin
Eudidymitt	Molybdenglans	
Ferrohornblende	Montmorillonitt	

Takk

til Svein Arne Berge for bruk av listen over mineraler som er funnet i Hedrum pukkverk. Identiteten til behoitt og wickmanitt er bekreftet av A.O.Larsen og analyse-materialet er sendt inn av O.T.Ljøstad.

Epididymitt og analcim. Billedbredde 20 mm.